

Klíčové kompetence – teoretická východiska

Následující dokument se bude věnovat definování klíčových kompetencí a jejich souvislostí s „měkkými dovednostmi“ a s tím, co můžeme u našich klientů rozvíjet, na co se zaměřit při jejich rozvoji a sebepoznání.

Klíčové kompetence mohou být i rozhodujícím faktorem pro úspěch na trhu práce, mohou z velké míry ovlivnit zaměstnatelnost a možnost kvalitního prosazení se v zaměstnání. Neměly by být nijak zanedbávány a považovány za méně důležité než klasické profesní vědomosti a dovednosti.

Vymezení pojmů

Hovoříme-li o kompetencích, je zde určitá pojmová nejednotnost. Proto bych ráda uvedla hledisko, ze kterého se na kompetence díváme při naší práci my – kompetence vnímáme jako **soubor vědomostí, dovedností, postojů a hodnot**. Kompetence lze dělit především na **odborné, metodické a sociální** (Beneš, 2003). Pokud bych vycházela z tohoto členění, budu se v následujícím textu zabývat především kompetencemi sociálními. Kompetencemi v obecném slova smyslu se nebudu blíže zabývat, chci se zaměřit na kompetence jako na schopnosti a ne na kompetence ve smyslu kvalifikací.

Za klíčové kompetence pokládáme ty, které jsou **přenositelné bez ohledu na povolání**, druh vykonávané činnosti a uplatňují se nejen profesně v konkrétním povolání, ale i v **osobním životě**, v **sociálních kontaktech** a jsou jednou z oblastí, na které by se měl zaměřit seberozvoj. Je zásadní, aby klíčové kompetence byly neustále prohlubovány.

Východiska

Klíčové kompetence jako přenositelné schopnosti, vědomosti a dovednosti je třeba chápat i v širším slova smyslu, například i tak, že **pomáhají k naplnění a rozvoji jedince**, k aktivnímu občanství, zvyšují šance zaměstnatelnosti apod. Dále je nutné vnímat je jako přenosný a **multifunkční soubor vědomostí, dovedností, postojů a hodnot**, které potřebuje každý jedinec pro své osobní naplnění a rozvoj, pro **zapojení se do společnosti** a budoucí úspěšnou

zaměstnatelnost (Hučinová, 2009). Doplnění pohledu na ně o postoje a hodnoty je zásadní, jelikož jsou to charakteristiky, které se týkají **přímo osobnosti člověka, jeho vnímání sebe sama**, jeho hodnotového žebříčku v kontextu jeho života osobního i pracovního. Je zde tedy přímé napojení na **seberozvoj a dovednosti mezilidské**.

Zaměřujeme se na některé z klíčových kompetencí uvedených v publikaci **Lidské zdroje v České republice** (Národní ústav odborného vzdělávání, 2009) a na některé z kompetencí, které uvádí **Zelená kniha české vzdělávací politiky** (Národní ústav odborného vzdělávání, 2009) a to především na:

- komunikační dovednosti
- personální a interpersonální dovednosti
- schopnost řešit problémy a problémové situace
- schopnost zpracovávat informace a pracovat s nimi
- schopnost se neustále učit, otevřenost k novým poznatkům; tvořivost, pružnost a samostatnost;
- schopnost řešit problémy, činit závěry a dovednost syntetizovat
- sociální dovednosti (zejména schopnost kooperovat a týmově spolupracovat)
- široké pochopení souvislostí a oblastí v mezilidských vztazích

Vzhledem k zaměření naší práce na „měkké dovednosti“, budu se dále zabývat především kompetencemi sociálními, **tvořivostí, komunikací a celkovému porozumění situacím a vztahům, řešením problémů** apod. Z tohoto důvodu považuji za nezbytné zmínit ještě závěrečný výčet, který nabízí další zajímavý úhel pohledu (Schneider, 2009). Schneider považuje za klíčové kompetence následující:

- kognitivní schopnosti zahrnující použití teorie a konceptů, stejně jako neformální znalosti získané „experimentálně“, nahodile v průběhu života;
- funkční způsobilosti (kvalifikace nebo know-how); ty, které musí člověk být schopen vykonávat, aby byl schopen zapojit se do pracovních, vzdělávacích a sociálních činností;
- osobní kompetence zahrnující znalost a schopnost chovat se v konkrétní situaci přiměřeně se zachováním některých etických, osobních a profesních hodnot.

Toto dělení jsem uvedla především proto, že za zásadní považuji ono doplnění „**osobních kompetencí**“, které se prolínají i s určitým charakterovým základem, jenž se projevuje v oblasti **etického chování a jednání, s řízením se dle vlastního hodnotového žebříčku**. Zde zmíním evidentní propojenost **určitého osobnostního základu a odpovědnosti za své chování** a rozvíjení všech druhů klíčových kompetencí.

Charakterový základ by neměl být nijak v oblasti klíčových kompetencí zanedbáván. Není sice vhodné a ani možné jej jakkoli „**vyučovat**“ či **cíleně usměrňovat**, nicméně přenositelnost v oblasti **zkušenosti a v sociálních situacích** reálná je. Proč se tedy nesnažit o vyvolání těchto situací? Pokud je reálné alespoň trochu „posunout“ člověka z hlediska postojů a názorů, měli bychom se o to pokusit. Rozhodně by nebylo na místě etické a hodnotové hledisko opomíjet. **Určité etické zásady a uvědomění si i této odpovědnosti nesmí být zanedbáváno**. Pokud bych se dostala pouze na filosofickou úroveň, odpovědnost, etické chování a charakterový základ by měl být klíčovou kompetencí každého z nás.

Pro kompletní vymezení našeho vnímání klíčových kompetencí je i **pojetí Belze a Siegrista, které naleznete v samostatném dokumentu** s názvem Klíčové kompetence – jejich získávání a v dokumentu Klíčové kompetence – pojetí dle Belze a Siegrista.

Soupis bibliografických citací:

BENEŠ, M. 2003. *Andragogika*. vyd. 1. Praha: Eurolex Bohemia, 2003. 216 s. ISBN 80-86432-23-8

HUČÍNOVÁ, L. 2009. Výzkumný ústav pedagogický v Praze [online]. Praha, 2009. [cit. 2009-04-17]. Dostupné z internetu: <<http://aplikace.msmt.cz/PPT/BHhucinova.ppt>>.

OECD [online]. 2009. [cit. 2009-05-17]. Dostupné z internetu: <http://www.oecd.org/document/35/0,3343,en_2649_39263238_40277475_1_1_1_1,00.html>.

Národní ústav odborného vzdělávání [online]. Praha, 2009. [cit. 2009-04-17]. Dostupné z internetu: <http://www.nuov.cz/k-vyvoji-konceptu-kk>.

SCHNEIDER, K. 2009. *On the construction and diagnostics of social competence* [online časopis]. [cit. 2009-04-19]. Dostupné z internetu: <<http://www.socmag.net/?p=421>>.

Zdroj: Mgr. B. Pytlíčková (2009)

Cordatum Praha o.s. © 2013

Veškerý obsah uvedený v tomto dokumentu podléhá autorským právům dle autorského zákona. Veškeré další šíření obsahu v jakékoli formě je výslovně zakázáno a v případě zjištění porušení bude toto právo důrazně vymáháno. Šíření obsahu je možné pouze s výslovným souhlasem autora.